

การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในการแก้ไขความขัดแย้ง ศึกษาเฉพาะกรณีการ
แก้ไขความขัดแย้ง เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้าพลังน้ำใน
จังหวัดกาญจนบุรี ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

นายชาติ วีระเจริญ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

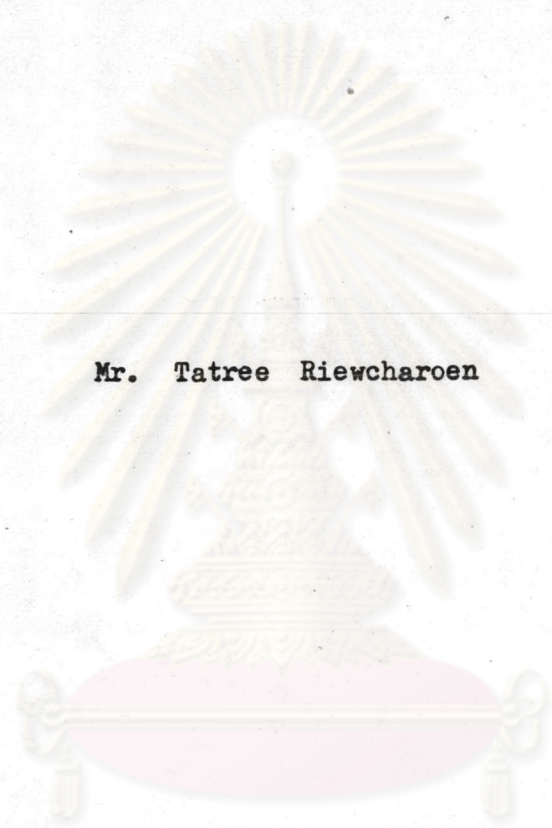
พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-934-6

009437

I1688A013

The Utility of Radio for Conflict Resolution : A Case Study of
Conflict Resolution on Hydro Power Plant Development in Kanchananaburi
of The Electricity Generating Authority of Thailand.

Mr. Tatree Riewcharoen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในการแก้ไขความขัดแย้ง ศึกษาเฉพาะ
กรณีการแก้ไขความขัดแย้ง เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ
ในจังหวัดกาญจนบุรี ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

โดย นายชาติรี ธีวเจริญ

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ดร.พีระ จิรโสภณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธีร์ รัตนาคินทร์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวิญเวือน กิติวัฒน์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในการแก้ไขความชักแฉ้ง ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขความชักแฉ้งเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้าพลังน้ำในจังหวัดกาญจนบุรี ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ชื่อนิสิต นายชาติ ธีวเจริญ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริภายะ
ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
ปีการศึกษา 2527

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อทราบถึงลักษณะ และวิธีการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในการแก้ไขความชักแฉ้ง และความสัมพันธ์ของผล การใช้สื่อวิทยุกับผลของการใช้สื่อต่าง ๆ ในการแก้ไขความชักแฉ้ง ซึ่งสื่อที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขความชักแฉ้งในกรณีนี้ประกอบด้วย การใช้สื่อหนังสือพิมพ์ การใช้ข่าว แจกสื่อมวลชน การใช้จดหมายชี้แจงสื่อมวลชน การใช้เอกสารเผยแพร่ การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง การใช้สื่อบุคคล และตัวแปรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ คือ พฤติกรรมของผู้ได้รับผลกระทบจากความเสียหาย พฤติกรรมของฝ่ายคัดค้าน การดำเนินการของรัฐบาล และผลของการแก้ไขความชักแฉ้ง รวมทั้งสิ้น 10 ตัวแปร โดยใช้วิธีการศึกษา 2 วิธี คือ การวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งได้ศึกษาจากข้อมูลเอกสาร รายงานต่าง ๆ อย่างละเอียดเกี่ยวกับกรณีความชักแฉ้งที่เกิดขึ้นและการใช้สื่อเพื่อการแก้ไขความชักแฉ้ง ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้สื่อในการแก้ไขความชักแฉ้ง และพฤติกรรมของผู้ได้รับผลกระทบจากความเสียหาย พฤติกรรมของฝ่ายคัดค้าน การดำเนินการของรัฐบาล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย เทคนิค Path Analysis โดยใช้การวิเคราะห์หัดถอยเชิงเส้นเพื่ออธิบายถึงผลของการ

ใช้สื่อต่าง ๆ ที่มีผลต่อการแก้ไขความขัดแย้ง นอกจากนี้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังได้
เสนอแผนการใช้สื่อวิทยุเพื่อการแก้ไขความขัดแย้งสำหรับโครงการพัฒนาแหล่งผลิต
ไฟฟ้าพลังน้ำในอนาคตกักควย ซึ่งแผนดังกล่าวเป็นแผนระยะ 5 ปี (2528 - 2532)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สื่อวิทยุเพื่อการแก้ไขความขัดแย้งในการ
พัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้าพลังน้ำในจังหวัดกาญจนบุรี สรุปได้ดังนี้

1. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยใช้สื่อวิทยุในการแก้ไขความขัด
แย้ง โดยดำเนินใน 2 แนวทางคือ จัดทำรายการวิทยุของตัวเองในชื่อรายการว่า
"ไฟฟ้าปริทรรศน์" ออกอากาศเป็นประจำทุกสัปดาห์ในจังหวัดต่าง ๆ จำนวน 34
สถานี ความยาวครึ่งละ 30 นาที ส่วนอีกแนวทางหนึ่งคือ จัดทำข่าววิทยุสูงให้แก่
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ เพื่อออกอากาศในราย
การภาคข่าวซึ่งถ่ายทอดไปยังสถานีวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยทุกสถานี

2. ลักษณะเนื้อหาของข่าวสารที่น่าเสนอในรายการวิทยุจำแนกได้ 2
ลักษณะคือ เป็นการมุ่งผลที่จะแก้ไขความขัดแย้งโดยตรงด้วยการเสนอข้อเท็จจริง
เพื่อแก้ความเข้าใจผิดจากการที่ประชาชนได้รับข่าวสารจากฝ่ายคัดค้าน อีกลักษณะ
หนึ่งเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องพัฒนา
แหล่งน้ำเพื่อการผลิตไฟฟ้า เพื่อสร้างหลักความคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเขื่อนให้
แก่ประชาชน

3. การใช้สื่อวิทยุเพื่อการแก้ไขความขัดแย้ง ใช้ในลักษณะช่วยเสริม
การใช้สื่ออื่น ๆ ทั้งนี้เพราะสื่อวิทยุมีประสิทธิผลในแง่การสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นต่อ
ผู้ฟังมากกว่าการที่จะเปลี่ยนความคิดของคน ดังนั้นการแก้ไขความขัดแย้งนี้จึงเป็น
ลักษณะของการเลือกใช้สื่อต่าง ๆ ประสานกันอย่างมีระบบตามคุณสมบัติและขีดความ
สามารถของสื่อประเภทต่าง ๆ

4. จากการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า สื่อที่มีผลต่อการแก้ไขความขัดแย้ง
มากที่สุดคือ สื่อบุคคล รองลงมาคือสื่อวิทยุกระจายเสียงและการใช้ข่าวแจกสื่อ
มวลชนตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีผลต่อการแก้ไขความขัดแย้งน้อยที่สุด คือ พฤติกรรม

ของผู้ได้รับผลกระทบจากความเสียหาย และพฤติกรรมของฝ่ายคัดค้านตามลำดับ

5. ผลที่มีต่อกันและกันของการใช้สื่อต่าง ๆ ในการแก้ไขความขัดแย้ง พบว่า การใช้สื่อบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมของผู้ได้รับผลกระทบจากความเสียหายมากที่สุด รองลงไปคือ ผลของพฤติกรรมของผู้ได้รับผลกระทบจากความเสียหายที่มีต่อพฤติกรรมของฝ่ายคัดค้าน อันดับที่สามคือ ผลของการใช้ข่าวแจกล้อมวงชนที่มีต่อการนำไปใช้ในการฉกฉวยการวิหุยกะจายเสียง

6. ในการใช้ข่าวแจกล้อมวงชนและจดหมายชี้แจงล้อมวงชนพบว่า มีผลกับการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์โดยที่การใช้ข่าวแจกล้อมวงชนมีผลมากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณการใช้ข่าวแจกล้อมวงชนมีมากกว่าการใช้จดหมายชี้แจงล้อมวงชน ส่วนการใช้เอกสารเผยแพร่พบว่าไม่มีผลต่อการเกิดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของฝ่ายคัดค้าน แต่พบว่ามีผลต่อการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐบาลซึ่งรัฐบาลใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการศึกษารายละเอียดเพื่อการพิจารณา

7. อัตราส่วนที่ตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับในการแก้ไขความขัดแย้งสามารถอธิบายถึงผลของการแก้ไขความขัดแย้งได้มีค่าเท่ากับ .513 ในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้น

สำหรับแผนการใช้สื่อวิหุยกะจายเพื่อการแก้ไขความขัดแย้งที่เสนอในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นแผนระยะ 5 ปี ตั้งแต่ปี 2528 - 2532 โดยมีสาระสำคัญของแผน คือ ให้เพิ่มเครือข่ายรายการไฟฟ้าบริหารศนโนตางจังหวัด 9 สถานี เพื่อให้รายการสามารถเข้าถึงผู้ฟังได้ร้อยละ 65 ของผู้ฟังทั้งประเทศ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ มีโครงการที่จะดำเนินการในอนาคตและบริเวณใกล้เคียง และตามแผนยังกำหนดให้มีเครือข่ายรายการในกรุงเทพมหานคร 1 สถานี โดยมีกลุ่มเป้าหมายต่อกลุ่มนักวิชาการ นักศึกษา และล้อมวงชน กำหนดให้เสนอเนื้อหาของรายการ 2 ลักษณะคือ เป็นการรายงานข่าวความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ และอีกแบบหนึ่งเป็นการจูงใจด้วยการใช้รูปแบบของรายการที่ดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง พร้อมทั้งกำหนดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานทุกสิ้นปีเพื่อนำผลไปปรับแผนในปีต่อ ๆ ไป

Thesis Title The Utility of Radio for Conflict Resolution:
A Case Study of Conflict Resolution on Hydro
Power Plant Development in Kanchanaburi of The
Electricity Generating Authority of Thailand.

Name Mr. Tatree Riewcharoen

Thesis Advisor Associate Professor Sirichai Sirikaya, Ph.D.

Department Public Relation

Academic Year 1984

ABSTRACT

The main objective of this research is to study the format and strategy of radio utility for conflict resolution and the correlation between radio and other media. There are 10 variables in order to explain the result of this thesis that include the utility of newspaper, press release, newsletter, booklet, radio, interpersonal communication, behavior of the effect group and of the opponent. The research design is both qualitative and quantitative types. In the quantitative research, data analysis is done by using Path analysis technique to analyse correlative regression of each variable. For the qualitative study, the researcher has collected documents and reports that concerned the conflict resolution. Besides, in this research, radio utility plan is proposed for conflict resolution in hydro power plant development project of The Electricity Generating Authority of Thailand in the future.

Data analysis of radio utility for conflict resolution in hydro power plant development of EGAT in Kanchanaburi province can be summarized as follows:

1. The radio medium has been used by EGAT for conflict resolution in two ways: firstly, to produce its own weekly 30 - minute radio program for nationwide broadcasting through Radio Thailand, secondly, to distribute press release to Radio Thailand for broadcasting in its news program.

2. The content of the radio program can be divided into two types: firstly, information and facts from EGAT so as to correct the public misunderstanding, secondly, the importance and necessity to develop water resource for power generating, in other words, to help create the right concept of building dams.

3. Apart from other media, radio is served as supporting medium since it is the most effective means of giving information to the public rather than changing their ideas. Therefore, conflict resolution is done by systematically selecting various kinds of media according to their characteristics and potentials.

4. Interpersonal communication is more effective in conflict resolution than radio and press release, respectively. The variables which have the least correlation with conflict resolution are correlation with the effect group and with the opponent respectively.

5. Regarding causal relation of variables, it was found that interpersonal communication is most effective to the

behavior of the effect group.

6. The utility of press release is more effective to newspaper than newsletter. The utility of booklet is not effective to the behavior of the opponent but effective to the performance of the government.

7. The ratio of correlation variables that can describe conflict resolution is moderate, i.e 0.513 of regression analysis.

As for the utility of radio for conflict resolution plan shown in the end of this thesis, the duration is 5 years (1985 - 1989) by adding more network of radio program to reach the target audience up to 65 percent.

This target group lives in the area where EGAT will implement its operating in the future as well as in the densely populated area. The plan also aims at such target audience as academicians, student, and mass media by adding one more radio worker in Bangkok. The content of the program is presented into 2 forms: in an informative form such as news presentation, and in an emotive form that attracts the audience. The plan evaluation is also carried out annually so as to improve the following plan.

กติกกรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริภายะ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธีร์ รัตนาคินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีตลอดมา พร้อมทั้งท่านอาจารย์ ดร. พีระ จิรโสภณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวัญเรือน กิติวัฒน์ ซึ่งได้กรุณาเป็นประธานกรรมการและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ตามลำดับ ตลอดระยะเวลาของการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุน ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก บิดาและมารดา รวมทั้งจากผู้บังคับบัญชาของข้าพเจ้าด้วย

ข้าพเจ้าจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อบุคคลที่กล่าวมาข้างต้น

นายชาติ วีระเจริญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ค

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	15
ปัญหาคำถามวิจัย	15
สมมติฐานการวิจัย	16
ขอบเขตของเรื่อง	16
ขอบเขตของการวิจัย.....	17
นิยามศัพท์	18
ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	21
2. ทฤษฎีแนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
3. ระเบียบวิธีวิจัย	57
ลักษณะการดำเนินการวิจัย.....	57
การวัดตัวแปรและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
การไหลคาคะแนนตัวแปร	65
การจำแนกตัวแปรตามสมมติฐาน	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
การเสนอแผนการวิจัยสื่อวิทยุกระจายเสียงในการแก้ไขความซัดแย้ง	

4. การใช้สื่อในการแก้ไขความขัดแย้ง..... 78

 บุคคลและองค์การที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง 80

 ขั้นตอนในการดำเนินการแก้ไขความขัดแย้ง 83

 กลุ่มเป้าหมาย 85

 โครงสร้างของความขัดแย้ง 86

 วิธีการใช้สื่อในการแก้ไขความขัดแย้ง..... 87

 รูปแบบของเนื้อหาข่าวสารในการแก้ไขความขัดแย้ง..... 88

 การใช้สื่อบุคคลในการแก้ไขความขัดแย้ง 90

 การใช้สื่อมวลชนในการแก้ไขความขัดแย้ง..... 93

5. การวิเคราะห์และทดสอบแบบตัวอย่างของการแก้ไขความขัดแย้ง 108

6. แผนการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในการแก้ไขความขัดแย้ง..... 122

 การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในการเผยแพร่..... 125

 รูปแบบและจุดมุ่งหมายของรายการ..... 128

 กลุ่มเป้าหมายและการตอบสนองจากผู้ฟัง..... 128

 การประเมินผลรายการที่ผ่านมา..... 129

 แผนการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง เพื่อการแก้ไขความขัดแย้ง 130

 วัตถุประสงค์ของแผน..... 130

 กลุ่มเป้าหมายของแผน..... 130

 ข้อพิจารณาการเลือกสถานีวิทยุเป้าหมายที่จะเพิ่มเครือข่ายของแผน

 การดำเนินการขยายเครือข่าย 136

 เนื้อหาของรายการ 137

 เทคนิคการนำเนื้อหาข่าวสารไปสู่ผู้ฟัง..... 137

 รูปแบบของรายการ 137

 การประเมินผลการดำเนินงาน 138

 ระยะเวลาของแผน 139

ปัจจัยในการดำเนินงานตามแผน.....	139
7. สรุปและข้อเสนอแนะ.....	142
บรรณานุกรม.....	146
ประวัติผู้เขียน.....	150

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1. ตารางกระจายเสียงรายการไฟฟ้าปริทรรศน์ทั่วประเทศ	100
2. ค่า Beta Weight ของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปร ตามทีละระดับนัยสำคัญ .05	114
3. ค่า Beta Weight ของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการ แก้ไขความขัดแย้ง ทีละระดับนัยสำคัญ .05	120
4. อัตราส่วนของค่าความแปรปรวนที่ถูกอธิบายได้ (R^2) ของตัวแปรต่าง ๆ	120
5. จำนวนเครือข่ายรายการไฟฟ้าปริทรรศน์จำแนกตามภาค	126
6. จำนวนเครือข่ายรายการไฟฟ้าปริทรรศน์จำแนกตามระบบ ที่ออกอากาศ	126
7. จำนวนเครือข่ายรายการไฟฟ้าปริทรรศน์ จำแนกตามขนาด กำลังส่งของสถานี	126
8. จำนวนเครือข่ายรายการไฟฟ้าปริทรรศน์ จำแนกตามเวลา ที่ออกอากาศ	127
9. รายละเอียดปัจจัยที่ใช้ดำเนินการตามแผน	140

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

หน้า

แผนภาพที่

1. วัฏจักรของความขัดแย้ง.....	22
2. แบบตัวอย่างความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในการแก้ไขความขัดแย้ง.....	58
3. แบบตัวอย่างความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในการแก้ไขความขัดแย้ง.....	64
4. โครงสร้างของสายการบังคับบัญชางาน ประชาสัมพันธ์ของ กฟผ.	84
5. กระบวนการใช้สื่อเพื่อการแก้ไขความขัดแย้ง	85
6. โครงสร้างของความขัดแย้ง	86
7. กระบวนการใช้สื่อวิทยุเพื่อการแก้ไขความขัดแย้ง	97
8. แบบตัวอย่างความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในการแก้ไขความขัดแย้ง.....	110
9. ผลของตัวแปรต่าง ๆ ต่อผลในการแก้ไขความขัดแย้ง.....	111
10. ผลของตัวแปรต่าง ๆ ต่อผลในการแก้ไขความขัดแย้ง ที่ระดับนัยสำคัญ .05.....	113

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย